

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

XV. Postea se variè habuit negotium istud electionum; quæ aliquando cleri plebisque electione & decreto regio fiebant, interdum verò ex mero Principis imperio. Hanc labem reficere conatum est ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

canonicus ordo, sed non everfus. Quare nullus desiderio Principis refragabatur. Ejus ordinis exemplum insigne apud Gregorium Turonensem lib. v. i. cap. xxxix. de Sulpitio, quem reliquis competitoribus Rex Guntramnus prætulit: *Sulpitius in ipsa urbe Biturigum ad sacerdotium Guntramno Rege favente præligitur. Nam cum multi munera offerrent, hæc Rex episcopatum querentibus respondisse fertur: Non est principatus nostri consuetudo sacerdotium vendicare sub pretio, sed nec vestrum cum premiis comparare; ne & nos turpis lucri infamia notemur, & vos mago Simoni comparemini. Sed juxta Dei præsentiam Sulpitius vobis erit Episcopus.* Ex eodem auctore didicimus Ruthenum episcopatum vacantem obitu Dalmatij, (qui Regem tabulis testamenti adjurabat ne personam ab ea Ecclesia extraneam præficeret) cum multi eum sibi conferri peterent, Theodosio Archidiacono illius Ecclesiæ à Rege donatum, post relectum Dalmatij testamentum in præsentia Childeberti Regis ac procerum ejus. Quando Turonicæ urbis cives ad Catonem Presbyterum Ecclesiæ Arvernæ accesserunt ut ejus consensum poscerent pro Turonensi episcopatu, ille tumido animo hanc gratiam respuit. Cui cives dixerunt: *Non enim te nostra voluntate expetivimus, sed Regis præceptione.* Quare cum postea à Turonicis peteretur Euphronius, respondit Rex: *Præceperam ut Cato Presbyter illic ordinaretur. Et cur est spreta jussio nostra? Responderunt ei: Petivimus eum, sed noluit venire.*

Gregor. Tur. lib. 5.
c. 47.

Idem lib. 4. c. 11.

Idem. cap. 15.

Enimvero intra modum illum Principes, petitorum molestis oppressi, sese non continebant; sed à se solis electum ab aliis ordinari præcipiebant quam à Metropolitano proprio & à provinciæ Episcopis, quod erat canonibus Nicænis & Romanorum Pontificum decretis & canonibus Gallicanis omnino contrarium. Quod acciderat in Cautino jussu Regis Theodebaldi ad Arvernæ civitatis episcopatum electo, & à convocatis sacerdotibus apud Metensem civitatem ordinato; ut testis est Gregorius Turonensis lib. iv. cap. vii. Ideo Concilium Parisiense tertium anno DLVII. can. viii. cavet ut libera relinqueretur electio, nec Principis imperio violaretur; vetitis etiam provincialibus Episcopis ne per regiam ordinationem electum, & ab aliis ordinatum, admitterent. *Nullus, inquit, civibus invito ordinetur Episcopus, nisi quem populi & Clericorum electio plenissima quaesierit voluntate; non Principis imperio, neque per quamlibet conditionem, contra metropolis voluntatem vel Episcoporum provincialium ingeratur. Quod si per ordinationem regiam honoris istius culmen per-*

vadere aliquis nimia temeritate præsumpserit, à compvincialibus loci ipsius Episcopus recipi nullatenus mereatur quem indebitè ordinatum agnoscat. De antea actis autem ordinationibus Metropolitanus jubetur decernere cum Episcopis provincialibus, juxta antiqua statuta canonum.

XIV. Attamen hujus constitutionis rationem non habuit Rex Clotarius, qui Emerium Ecclesiæ Santicæ præfecit; cavique decreto suo ut absque Metropolitanis consilio benediceretur, qui non erat præfens, scilicet in commitatu, teste Gregorio Turonensi lib. iv. cap. xxvi. qui hæc addit. *Apud urbem Santicam Leontius Burdegalensis, congregatis provinciæ suæ Episcopis, Emerium ab episcopatu depulit, asserens non canonicè fuisse hoc honore donatum.* Ceterum Episcopi Heraclium Presbyterum Burdegalem elegere, consensumque suum ad Regem direxerunt, ut ejus judicio probaretur. Nitebatur Leontius auctoritate Concilij Parisiensis, quod ordinationum adversus canones actarum discussionem & judicium synodo provinciæ commiserat. Verum Rex Charibertus injuriam sibi fieri causatam, quod se inconsulto Episcopum à patre suo Clotario delectum & admissum expulisset, Emerium sedi suæ restituit. & ab Episcopis multam exegit anno circiter quingentesimo sexagesimo tertio.

XV. Postea variè se habuit negotium istud electionum; quæ, præmissa cleri & populi electione, & decreto regio subsecuto, fiebant; ut docent promotiones circiter annum sexcentesimo factæ Bertharj ad Ecclesiam Carnotensem, Gaugerici ad Cameracensem, Licinij ad Andegavensem, & Lupi ad Senonensem; ut patet ex auctoribus qui vitas illorum scripsere. Quandoque verò electiones fiebant ex mero Principis imperio. Hanc labem canonum reficere conabatur Concilium Parisiense quintum habitum anno DCXV. die xv. Kal. Novembris. Quippe canone primo aliquid ex antiquo jure repetivit, ut pondus aliquod adderet electionibus; quas fieri constituit à Metropolitano, cum consensu cleri atque civium, & ab eodem ordinationem fieri cum Episcopis provinciæ; vetatque ne quis per potestatem subrepat. Eadem illa die Rex Clotarius condidit edictum generale, habito Pontificum & optimatum consilio qui huic synodo intererant, pro confirmatione canonum: *Quicumque hanc deliberationem, quam cum Pontificibus vel tam magnis viris optimatibus aut fidelibus nostris in synodali Concilio instituimus, temerare præsumpserit &c.*

Itaque refert magnopere ut sciatur quid

de primo illo canone constituerit. Ac primò quidem Metropolitanò ac provincialibus ordinationem reliquit; secundò, clero ac populo electionem; tertio, Principi approbationem electi. Quæ quidem juxta canonis Aurelianensis præscriptum rectè decrevit; nec interim probavit jus illud ex veterum, quod Metropolitanò electionem tribuebat cum consensu cleri ac populi. Sed quod ultimum adjecit, canonice libertati ut detrahebat, ita majestatis regie dignitatem augebat permaximè. Quippe regiam electionem, quæ sola consuetudine nitebatur, jure constituto munivit ex Pontificum & procerum assensu. Quare cum Episcopi duplicem personam sustinerent, soli in synodis canones vetustos sequi se profitebantur, eosque renovabant; sed in Principis Consistorio *ὀνομαζίας*, sive per dispensationem, regie voluntati non reluctabantur, in iis scilicet quæ fidei contraria non essent, licet adversa exactæ canonum observationi reperirentur, quamvis interim Reges officij sui admonerent, ne jus derelictum videretur, exemplo Gregorij magni, qui similem regulam sequebatur in variis negotiis, ut ejus epistolæ docent. Hæc sunt edicti verba: *Definitionis nostra est, ut canonum statuta in omnibus conserventur, & quod per tempora ex hoc prætermisum est, vel dehinc perpetualiter observetur. Ita ut Episcopo decedente, in loco ipsius, qui à Metropolitanò ordinari debet cum provincialibus, à clero & populo eligatur; & si persona condigna fuerit, per ordinationem Principis ordinetur. Vel certe si de palatio eligatur, per meritum personæ & doctrinæ ordinetur.* Clausulæ ultimæ sententia hæc est, ab electione cleri & populi excipere viros eximios, qui in palatinis obsequiis, lateri Principis adherentes, hanc gratiam promeriti essent, ut ex Lupo Ferrariensi & aliis testimoniis inferitur probabimus. Quamvis intra hos limites non continuerit sese regia potestas.

XVI. Qua verò ratione fieri solerent electiones in palatio, seu decreta regia, docent Præceptum de episcopatu & Indiculus apud Marculfum formula quinta & sexta. Ecclesia quippe vacante, qui præficiendus est Episcopus, non solius Regis arbitrio designatur, sed eligitur in palatio ab Episcopis & proceribus qui lateri Principis adfident, ac si cleri & populi vices in se suscepissent. Decretum verò Principis ad Metropolitanum dirigitur, ut eum unà cum Episcopis provincie ordinet; prævio scilicet examine canonico. Hoc ultimum conservat ordinem canonum in articulo necessario consecrationis. Electio verò, quæ tunc nullum

jus electo acquirebat, supplebatur per Episcopos & proceres palatinos; decretumque regium erat vice nominationis hodiernæ, ad proprium Metropolitanum directum.

Subjiciemus verba formulæ sextæ, quæ brevior est quinta: *Domino sancto, sedis apostolice dignitate colendo in Christo patri illi Episcopo ille Rex. Credimus jam ad vestram reverentiam pervenisse sanctæ recordationis urbis illius antistitem evocatione divina de præsentis seculi luce migrasse. De cujus successore, sollicitudine integra, cum Pontificibus vel primatibus populi nostri pertractantes, decrevimus illustri viro illi, aut venerabili viro illi, ad præfatam urbem pontificalem regulariter Christo auspice committere dignitatem. Et ideo salutatorum jura digno debita honore solventes, petimus ut cum ad vos pervenerit, ipsum, ut ordo postulat, benedici vestra sanctitas non moretur, & junctis vobis cum vestris provincialibus, ipsum in superscripta urbe consecrare Christo auspice debeatis. Agat ergo almitas vestra ut & nostræ voluntatem devotionis incunctanter debeatis implere, & tam vos quam ipse pro stabilitate regni nostri jugi invigilantione plenius exoretis.* Ex hujus formulæ verbis addiscimus quam Reges adhibebant observantiam erga Episcopos in rescriptis suis, de qua nudiustertius disputatum fuit, quique esset in regio Consistorio confessus ordo inter Episcopos & proceres, ut loquitur formula quinta, sive primates populi nostri, ut loquitur sexta. Demum ostenditur persuasisse sibi palatinos regiam illam designationem fieri regulariter, id est, juxta regulas canonicas; quoniam electio fiebat in palatio ab Episcopis & à primatibus populi, & de persona quæ per canones promoveri poterat.

Sed illud perpetuum non fuit ut in palatio prima fieret electio. Sæpe cleri & populi desideria expectata sunt, quæ assensu regio perficiebantur. Sic Austregisilus obtinuit anno D C X X I. Ecclesiam Bituricensis, omnium unanimi consensu, Rege quoque annuente, teste auctore vitæ illius. Eadem ratione Arnulfus episcopatum Metensem adeptus est anno sexcentesimo vigesimo tertio. Sic Audomarus à Dagoberto Rege & ab omni populo electus est ad Tarvanensem Ecclesiam. Et populi voto, ac Regis consensu, Sulpitius consecutus est Ecclesiam Bituricensis circiter annum sexcentimum trigessimum.

XVII. Attamen quoniam in palatio quoque, spreta cleri & populi electione, episcopatus decernebantur Regis imperio, Remense Concilium habitum anno DCXXX. duo sancivit. Alterum, ut capitula canonum Parisiensis superioris synodi, quam generalem vocat, custodiantur. Alterum, ut Clo-